

‘Maar jah als u boos wilt blijven’

Vervolg van pagina 1

een hoofddoek draagt is onderdrukt. Het is vaak genoeg haar eigen beslissing.

Gelukkig is tussen de politieke kemphanen Hirsi Ali en Vogelaar nog iets anders te vinden: de praktijk. Oud-Parool journalist Pauline Sinnema en journalist Renate van der Zee zoomen ieder in op één migrantengezin.

In *Mijn vader slaat mij niet volgen* we Sinnema in haar twee jaar lange worsteling met het mentorschap van de 12-jarige Abdel (een gefingeerde naam). Sinnema wil iets nuttigs doen in ‘ons multiculturele drama’ en meldt zich aan bij *School's Cool* een organisatie die mentoren koppelt aan allochtone achtstegroepers die dreigen uit te vallen op het vmbo.

Een mooi geschreven inkijkje in een Marokkaans gezin via een Marokkaans jochie uit Amsterdam-Noord. Voor wie wil, worden alle vooroordelen meteen bevestigd. Vader is werkloos en heeft een uitkering maar toch geen tijd voor zijn zoon, die juist snakt naar de aandacht en begeleiding van pa. Moeder heeft niets in te brengen, spreekt geen Nederlands en staat vooral in de keuken.

Sinnema staat dicht bij Hirsi Ali dan Vogelaar. Al is ze, net als Vogelaar, toeschouwer en geen onderdeel van het integratieproces. Ze verbaast zich over de afwezigheid van kracht of eigen initiatief bij Abdels moeder. En ze heeft grote moeite met de tweeslachtige houding van vader, die wel in Nederland woont en daarvan de vruchten plukt, maar tegelijk diepe minachting toont voor de wereld om hem heen. Hij lijkt daarin

op de vader van Hirsi Ali. Ook die veracht de westerse cultuur, maar vroeg wel asiel aan in Engeland – en kreeg dat ook – om zo gratis gebruik te kunnen maken van de goede gezondheidszorg van de ongelovigen. Hirsi Ali vindt dat verwerpelijk, een gebrek aan moraal dat eigen is aan mensen die niet hebben geleerd onafhankelijk te denken. Sinnema voelt regelmatig grote woede als ze door Abdels vader respectloos wordt behandeld.

Maar ze krijgt wel een band met Abdel. Al komt hij regelmatig een afspraak niet na, ze ziet hem ook vaak wel. Als hij niet is komen opdagen, krijgt ze onbeholpen mails waar ze om moet lachen: ‘Het was niet de be-

Toch weet Sinnema zeker dat haar inzet voor Abdel zin heeft gehad

doeling om u te laten zitten ik was het vergeten en daar kan ik niks aan doen maar jah als u boos wilt blijven dan kan ik er verder niks aan doen het was de bedoeling om met deze tekst u boosheid te laten zakken.’ Ze ziet dat hij de intelligentie heeft om meer te kunnen dan het laagste niveau van het vmbo. Ze beseft dat zij de enige is die hem een kans kan geven. En dus koopt ze twee abonnementen voor Artis om daar huiswerk te kunnen maken. In het huis van Abdel is daarvoor geen plaats.

Sinnema slaagt erin Abdel een zetje omhoog te geven, maar op de middelbare school gaat het uiteindelijk toch mis. Abdel gaat spijbelen en hij verbreekt het contact met Sinnema. Toch

weet Sinnema bijna zeker dat haar inzet voor Abdel zin heeft gehad, schrijft ze aan het eind. ‘Voor hem. En ook voor mij. En hopelijk ook voor de integratie en de preventie.’

Een al even boeiend en meeslepend geschreven inkijkje in een verborgen wereld, is *Een meisje voor dag en nacht* van Renate van der Zee. We kijken mee met de hoofdpersoon Ibtisam (ook al weer een gefingeerde naam). Ibtisam is een bestaande vrouw van Marokkaanse afkomst, nu agent bij een politiekorps in een grote stad, die Van der Zee bijna vijftig keer interviewde. Ibtisam groeit op in een traditioneel migrantengezin waarin, alweer, de familie-eer afhankelijk is van de kuisheid van de meisjes. De jongens groeien er op als prinsjes die niet worden tegengesproken en ze zijn de baas in huis, waardoor de ouders volledig de grip verliezen als ze ouder worden. ‘Zie je wel!’, horen we Hirsi Ali fluisteren.

En inderdaad, voor Ibtisam heeft de geslotenheid van het gezin, de macht van de mannen en de nadruk op kuisheid noodlottige gevolgen. Ze wordt vanaf haar zesde jaar misbruikt door haar broer. Ze ziet geen enkele uitweg. De schaamte zit zo diep, dat ze niemand in vertrouwen durft te nemen. Ze weet zeker dat zij dan de schuld zal krijgen.

Renate van der Zee snijdt hier een groot taboe aan – seksueel misbruik in migrantengezinnen. Het is een onderschat probleem, schrijft Van der Zee. Marokkaanse kinderen, vooral meisjes, lopen een risico. Allereerst doordat vaak grote gezinnen in kleine huizen wonen, soms nog met inwonende ooms en neven. Ontsnappen wordt dan lastig. Maar vooral omdat de slachtoffers zullen zwijgen.

Een geschonden familie-eer is het ergste dat een traditionele migrantenfamilie kan overkomen.

Uiteindelijk, met veel moeite, vindt Ibtisam haar eigen weg. Ze trouwt tegen de wil van haar ouders met een Nederlandse man, maar weet een breuk met haar familie te voorkomen. Het seksueel misbruik komt pas later naar boven als ze zelf moeder is geworden. Dan zoekt ze hulp. Haar ouders vertelt ze niets.

Hirsi Ali en Vogelaar zien de integratie van moslims in Europa precies zoals zij dat willen zien. Zwart en wit. Er is geen plaats voor nuance. Sinnema ziet in de praktijk haar vooroordelen over Marokkaanse gezinnen die mijlenver van de Nederlandse samenleving staan bevestigd, maar ze gaat het gevecht aan, en ze laat zich ook verrassen. Van der Zee laat zien hoe verstikkend migrantengezinnen kunnen zijn, als de ouders zich vastklampen aan die mengeling van traditie, cultuur en religie en zo de ontwikkeling van hun kinderen bemoeilijken. Maar ze laat ook zien hoe glorieus die kinderen daar soms bovenuit kunnen stijgen. De politievrouw Ibtisam is uiteindelijk hét voorbeeld van succesvolle integratie. Zij had niets gekund met de denkbeelden van Vogelaar of Hirsi Ali. Maar als zij een mevrouw Sinnema had gehad die haar wekelijks was komen opzoeken, dan was haar jeugd een stuk makkelijker geweest.

SHEILA KAMERMAN

➤ Morgen in *Opinie & Debat*: interview met Ayaan Hirsi Ali. Op nrcboeken.nl een interview met Renate van der Zee over haar boek.